

GÖRSEL SANATLAR DERSİ KAZANIMLARININ BİLİŞSEL-DUYUŞSAL-PSİKOMOTOR ALAN BECERİLERİNİN AŞAMALARINA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

Eylem TATAROĞLU*

Özet

İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı, bu kademedeki öğrenim görmekte olan 7-15 yaş grubu çocuk ve ergenlerinin sanat alanında kapsamlı bir eğitim ve öğretim görmeleri, sanatsal duyarlılıklarını ve yaratıcılıklarını geliştirmeleri için ilköğretim müfredatına yerleştirilmiş zorunlu bir dersin programıdır.

Görsel sanatlar alanının geniş bir tabana yayılan ve pek çok disiplini bünyesinde toplayan kapsamlı bir sanat alanı olması sebebiyle, dersin öğretim programının da kapsamlı olması zorunluluğu doğmaktadır. Ders programı yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak temellendirilmiştir. Buna göre geniş bir sahayı kapsayacak üç temel öğrenme alanı belirlenmiştir. Öğretim programının 2007-2008 eğitim-öğretim yılından bu yana üç yıllık bir süreçte tüm ilköğretim okullarında uygulandığı dikkate alınırsa programın değerlendirilmesine olan gereksinim daha net bir şekilde ortaya çıkar.

Bu çalışmada hedeflenen, henüz yeni yapılandırılmış olan öğretim programının 1-8. sınıf kazanımlarını ait oldukları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin aşamalarına göre belirtke tablolarında işlemek ve değerlendirmektir.

Anahtar Sözcükler: Görsel sanatlar, bilişsel, duyuşsal, psikomotor, belirtke tablosu

Giriş

İlköğretim görsel sanatlar dersi öğretim programı, “Görsel Sanatlarda Biçimlendirme”, “Görsel Sanat Kültürü” ve “Müze Bilinci” öğrenme alanlarından oluşmuştur. Görsel sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanı daha çok iki ve üç boyutlu çalışmaların yapılmasına olanak sağlayan, teknik öğretici ve el becerisini geliştirici bir işlevi üstlenmektedir. Görsel sanat kültürü alanında ise estetik ve sanat tarihi gibi disiplinler arası, sanat eğitimi bütünüleyen alanların yeterliliklerini vermeyi hedefleyen kazanımlar bulunmaktadır. Müze bilinci öğrenme alanında ise ülkemizin açık bir müze olması bilincinden hareketle, bu konudaki duyarlılık eğitimi çağımızın gerektirdiği ölçüde vermeyi amaçlayan kazanımlar bulunmaktadır.

* Dr.; Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Görsel Sanatlar ve Tasarım Bölümü Öğretim Görevlisi.

◆ Eylem Tataroğlu

Görsel sanatlar dersi öğretim programı toplam üç öğrenme alanı ve 1-8. sınıf seviyesinde 192 kazanımla öğrenciye öğretim ve eğitim vermeyi hedeflemiştir (Peşkersoy, Yıldırım, 2008, 38-157). Bu kazanımların 78'i görsel sanatlarda biçimlendirme, 67'si görsel sanat kültürü ve 47'si müze bilinci öğrenme alanını kapsamaktadır.

Öğretim programındaki kazanımların sayıca yeterli olup olmaması kadar bu kazanımların niteliği, seviyeye uygunluğu, içeriği, referans aldığı durumlar ve gelecekte öğrenciyi yönlendirebileceği alan ve odaklar da çok önemlidir. Bu açıdan kazanım ifadelerinin öncelikle hangi temel beceriyi geliştirmeye ya da kazandırmaya yönelik olduğu ve sonrasında bu beceriyi hangi aşamada kazandıracağı belirlenmelidir.

Bu çalışmanın amacı görsel sanatlar dersi kazanımlarını öğrenme alanlarına göre grupladıktan sonra kazanımların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan basamaklarının hangi seviyesinde beceri kazandırmayı hedeflediğini saptamaktır. Bu yolla, kazanımların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan yeterliliklerini ne derece kapsadığı saptanacaktır. Bu çalışma aynı zamanda görsel sanatlar dersi ölçme-değerlendirme önerilerinin de yerinde olup olmadığını değerlendirmek açısından temel teşkil etmektedir. Yıldırım'ın (1988) belirttiği gibi, "ölçme" ve "değerlendirme" terimleri birbirine yakından bağlı iki farklı kavramı simgeler. 'Ölçme' bir gözlemleme türüdür. Beklediğimiz bir sonucu nicelik olarak belirlemeye yarar. 'Değerlendirme', anlamı daha geniş bir terimdir. Bir derin ya da tüm öğretim programının başarılı sonuç verip vermediği, ölçme ile elde edilen verilerin değerlendirilmesiyle saptanır." (s.5).

Program geliştirme sürecinde içeriğin belirlenmesinde ve belirlenen içeriğin ölçme-değerlendirmesinde kullanılan belirtke tabloları bu araştırmada programın değerlendirilmesi için kullanılmıştır. Program geliştirme kısaca şu şekilde tanımlanabilir: "Gerek okul içinde ve gerek okul dışında, millî eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle geliştirmek ve gerçekleştirmek üzere düzenlenen muhteva ve faaliyetlerin, uygun yöntem, teknik, araç ve gereçlerle geliştirilmesine yönelmiş koordine çabaların tümüdür." (Varış, 1976, 21). Hazırlanmış olan görsel sanatlar öğretim programının yazılı bir dokümandan çok organik varlığının değerlendirilmeye ve geliştirilmeye ihtiyacı vardır. Bu temel prensip Varış'ın (1976) şu sözleriyle desteklenmektedir: "Program geliştirmenin amacı bir yazılı doküman hazırlamak değil, fakat uygulamayı araştırma yoluyla geliştirerek öğrencide istenen davranış değişikliğini sağlamaktır." (s.29). Bu sözler yazıldığı yıllardaki eğitim felsefesine uygun olup; değişen eğitim felsefesinde "davranış değiştirmek" yerini beceri, bilgi, deneyim kazanmak ya da kazanmış olduklarını geliştirmek biçiminde düşünülebilir.

Ortalama 7-15 yaş aralığında bulunan çocuk ve gençlerin toplumun nesiller önce yarattığı değerlere sahip çıkması, var olan toplumun gereksinimleri doğrultusunda geliştirebilmesi ve en önemlisi de her durum ve şartta "bütün" bir yetişkin gibi tepki gösterebilmesi ya da davranımda bulunabilmesi için sanat eğitiminin hassasiyetle verilmesi şarttır. Duyuların eğitileceği, bilincin oluşturulacağı ve kişinin kendini en doğrudan ifade edebileceği alan, sanattır. Oldukça kritik bir eğitim dönemi olan ilköğretim döneminde "Ağaç yaşken eğilir." atasözünde de en keskin ifadesini bulan duyarlılığın ve eğitiminin katmanlardan oluşup gelişebildiği gerçeği; "iyi bir vatan-

daş" olma yönünde öğrenim görmekte olan çocuk ve gençlerin örgün eğitimde görebilecekleri tek ders görsel sanatlar dersidir. Elbette ki öğretim programları birbiri ile ilişkili ve tamamlayıcı olmak durumundadır. Ancak, ilköğretimde eleştirinin, problem çözme sürecinin ve daha da önemlisi yaratıcılığı ve imkânları kullanarak en uygun seçeneği işlevselleştirmenin en dolaysız ve rahat öğrenilebileceği, hayata geçirilebileceği ders de görsel sanatlar dersidir.

İnsanın bir bütün olarak gelişimine doğrudan katkısı olan sanat eğitiminin ve eksikliğinde sakatlanan eğitim iskeletinin ne kadar etlerle, kaslarla çevrelense de hareket kabiliyetinin sınırlı olacağı gerçeği göz ardı edilmemelidir. Bunun içindir ki içinde yaşadığı toplumun ve dahası dünyanın evrensel değerlerini bilmeyen, kavrayamayan, değerlendiremeyen, eleştiremeyen sadece "tüketen" bir gençlik yaratıldığı için şikâyet edilmekte ve çeşitli yerlerden, eğitim sisteminin aksayan yönleri başta olmak üzere, sarılıp sarmalanmaya, onarılmaya çalışılmaktadır. Ancak, kendi kültürünü bilmeyen, ona sahip çıkma bilincinden yoksun yetişkinlerin vereceği sanat eğitiminin de başarısı doğru orantılı olarak bilinçsiz, tutarsız ve "boş zaman uğraşının mimarlığı" olmaktan öteye geçemeyecektir.

Bu noktada görsel sanatlar dersi öğretim programı kazanımlarının yerel ve evrensel değerleri kazandırma ve dersin gereği olan teorik ve uygulama becerilerinin kazandırılmasındaki niteliklerinin irdelenmesi zorunluluğu doğmuştur. Bu değerlendirmenin yapılabilmesi açısından da bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan becerilerinin ve aşamalarının eğitim literatüründeki karşılıklarına kısaca değinmekte yarar görülmektedir.

1.1. Aşamalı Sınıflama: Bloom ve arkadaşları tarafından yapılan aşamalı sınıflamanın ilgili çevrelerde hızla benimsendiği ve yaygınlaştığı görülüyor. Son yirmi yıllık zaman içinde oluşup gelişmiş ve yaygınlaşmış olan esaslara göre hedefler, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor (devinişsel) olmak üzere üç ana alanda düşünülmüş ve bu alanlarda aşamalı sınıflama ayrıntılarına inilerek geliştirilmiştir (Ertürk, 1993, 63).

1.1.1. Bilişsel Alan: Bilişsel alanda bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olmak üzere altı basamak öngörülmüştür. Bireyin zihinsel yeteneklerini içeren bu alanda zihinsel faaliyetler ön plandadır. Bu alanda öğrenilmiş davranışların önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

1.1.1.1. Bilgi: Öğrencinin çok fazla kendinden bir şey katmadığı bir alandır. Bu diğer basamaklardaki davranışları kazandırmak için bir temeldir. Tanıma ve hatırlama basamaklarından oluşur. Demirel (2007), "Bilgi" basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Terimlerin Bilgisi
- Olguların Bilgisi
- Araç-Gereçlerin Bilgisi
- Alışların Bilgisi
- Yönelimler ve Aşamalı Dizilerin Bilgisi
- Sınıflamaların ve Sınıfların Bilgisi

◆ Eylem Tataroğlu

- Ölçütlerin Bilgisi
- Yöntemlerin Bilgisi
- İlke ve Genellemelerin Bilgisi
- Kuramların ve Yapıların Bilgisi (s.107)

1.1.1.2. Kavrama: Örnekleme yapabiliyorsa, sözel bir şeyi grafiklere dökabiliyorsa, yorumlama yapabiliyorsa, var olan bilgilerden yola çıkarak gelecekle ilgili bir kestirim yapıyorsa, ilişki kurma gibi beceriler gösteriliyorsa öğrenci kavrama düzeyindedir, öğrendiklerini kendine mal etmiştir. Bu düzeyde öğrenci, öğrendiğini daha önce öğrendikleriyle karşılaştırıp yeni bir yoruma ulaşabilir. Demirel (2007), “Kavrama” basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Çevirme
- Yorumlama
- Öteleme (Kestirme) (s.108)

1.1.1.3. Uygulama: Problem çözme sürecidir. Bu basmakta öğrenci, öğrendiklerini yeni bir durumla karşılaştığında ve yeni bir alanda kullanabilir.

1.1.1.4. Analiz: Bir bilgi bütününe öğelerine ayırma, öğeler arasındaki ilişkileri bulma basamağıdır. İlişkilerin dayandığı temel ilkeleri ve kuralları belirler. Demirel (2007), “Analiz” basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Öğelerin Analizi
- İlişkilerin Analizi
- Örgütlenme İlkelerinin Analizi (s.108)

1.1.1.5. Sentez: Birleşim. Yeni (orijinal) ürün vardır. Kişinin duygu ve düşüncelerini yansıtan bir ürün ortaya koymaktır (Orijinal olanla da ilişkilidir.). Aynı zamanda psikomotor davranışları içerir (Şiir yazma, proje hazırlama vb.). Demirel (2007), “Sentez” basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Özgün Bir İletişim Muhtevası Oluşturma
- Bir Plan ya da İşlemler Takımı Oluşturma
- Soyut İlişkiler Takımı Önerme (s.108)

1.1.1.6. Değerlendirme: İç ölçütlerle ve dış ölçütlerle olmak üzere iki türdedir. Değerlendirme bir yargıya varma işlemidir. Demirel (2007), “Değerlendirme” basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

1.1.1.6.1. Dış Ölçütlerle Değerlendirme: Ürünleri birbirleriyle karşılaştırarak değerlendirmedir.

1.1.1.6.2. İç Ölçütlerle Değerlendirme: Bir üründe olması gereken ölçütlere bakarak değerlendirmedir. (s.108)

1.1.2. Duyuşsal Alan: Bireyin duygularıyla ilgili olan alandır. İnsanı insan yapan temel özellikleri içerir. Akademik benlik tasarımı, sevgi, nefret vb. bu alanın içindedir. Duyuşsal davranışlar sadece örnek olunarak öğrenciye kazandırılabilir.

Kazandırılması çok zor olan duyuşsal davranışları öğrencilere kazandırmak okulların en önemli görevidir. Alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme ve nitelenme basamaklarından oluşur.

1.1.2.1. Alma: En basit basamağıdır. Bilgi basamağıyla iç içedir. Birey birçok uyarıyı fark eder, ona dönük olur ve onu almaya hazır hâle gelir. Demirel (2007), "Alma" basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Farkındalık
- Almaya İsteklilik
- Kontrollü ya da Seçici Dikkatlilik (s.108)

1.1.2.2. Tepkide Bulunma: Uyarıcıya tepki gösterir. Demirel (2007), "Tepkide Bulunma" basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Uysal Davranma
- Karşılık Verme İsteği Gösterme
- Karşılık Vermekten Tatmin Olma (s.108)

1.1.2.3. Değer Verme: En önemli basamaklardan biridir. İlköğretim basamağında bu aşamaya kadar olan duyuşsal beceriler kazandırılır. Toplumda var olan değerler fark edilir. Değerler ve inançların oluşumunda da ilk aşamadır. Bu nedenle fanatik değerlerin çocuklara kazandırılmaması gerekir. Demirel (2007), "Değer Verme" basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Bir Değeri Kabullemişlik
- Bir Değere Düşkünlük
- Adanmışlık (s.108)

1.1.2.4. Örgütleme: Analiz ve sentez basamağı içinde yer alır. Değerler irdelebilir ve kavramsallaştırılır. Birey bu değerlerle tutarlı olarak yaşamını devam ettirir. Demirel (2007), "Örgütleme" basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Değerleriyle Uyumlulaştırma
- Değer Sistemine Katma (s.108-109)

1.1.2.5. Nitelenme (Kişilik Hâline Getirme): Kişilik oluşur. Gösterdiği davranışlarından ötürü nitelendirme yapılır. Birey benimsenen değerlerle yaşamaya başlar ve kendi dünya görüşünü oluşturur. Demirel (2007), "Kişilik Hâline Getirme" basamağını şu şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Davranış Ölçütü Hâline Getirme
- Karakterlenme (s.109)

1.1.3. Psikomotor (Devinişsel) Alan: Zihin ve kas koordinasyonu gerektiren özelliklerdir. "Ne yapılacak? Neler kullanılacak? Ne kadar kullanılacak?" sorularının konu alanıdır. Bu aşamada en ekonomik zamanda kasların nasıl daha verimli kullanılacağı esas alınır. Psikomotor alan özellikleri, anında ve çok kolaylıkla doğrudan ölçülen özelliklerdir. Bunun için duyuşsal alan davranışlarının işaretçilerine bakmak

◆ Eylem Tataroğlu

gerekir. Uyarılma, kılavuzla yapma, beceri hâline getirme, duruma uydurma ve yaratma basamaklarından oluşur.

1.1.3.1. Uyarılma (Algılama): Bedeni hazır hâle getirmektir. Algılama ve bedensel kuruluş basamaklarından oluşur. Demirel (2007), “Uyarılma” basamağını Şu Şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Duyuşsal Uyarılma
- İŞaret Seçme
- Çevirme (s.109)

1.1.3.2. Kılavuzla Yapma: Taklit yoluyla, öğretmen denetiminde yapmayı içerir. Öğretmen her öğrenciye dönüt vermelidir. YanlıŐ öğrenmenin önüne geçmek için anında dönüt/düzeltilme vermek gerekir. Demirel (2007), “Uyarılma” basamağını Şu Şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Taklit
- Deneme (s.109)

1.1.3.3. Beceri Hâline Getirme: Bir işi olması gereken nitelikte yapmaktır. Öğrenci, yardım almadan kendi başına bir işi en olgun biçimiyle yapabiliyorsa bu basamaktadır. En olgun biçimiyle derken, işin istenilen nitelikte, istenilen sürede ve istenilen yetkinlikte (mükemmellikte) yapılması kastedilmektedir. Demirel (2007), “Uyarılma” basamağını Şu Şekilde alt basamaklara ayırmıştır:

- Kararsızlığı Giderme
- Otomatik İcra (s.109)

1.1.3.4. Duruma Uydurma (Uyum): Öğrenilen bilgi ve becerilerinin yeni durumlarda bir-iki denemeden sonra hiç zorlanmadan yapılabilmesidir.

1.1.3.5. Yaratma: En üst yeterlidir. Özel donanımlı insanların bulunduğu basamaktır.

2. Yöntem

Bu araştırma betimlemeli bir çalışmadır. Betimlemeli çalışmalar genelde verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür. Bu tür araŐtırmalarda amaç, incelenen durumu etraflıca tanımlamak ve açıklamaktır (Çepni, 2007, 34).

Bu araştırmada öncelikle literatür taraması yapılmıŐtır. Ardından ilköğretim görsel sanatlar dersi kazanımları sınıf seviyelerine göre bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor (devinişsel) özellikler dâhilinde gruplandırılmıŐtır. Daha sonra her özelliğin seviyesi tespit edilmiştir. Bu tespit belirtke tablosunda gösterilmiŐtir. Veriler yorumlanmış ve değerlendirilmiŐtir. Elde edilen sonuçlardan ve eleŐtirilerden hareketle öneriler verilmiŐtir.

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Görsel Sanatlar Dersi 1. Sınıf Kazanımlarının Aşamalı Sınıflandırılması

Kazanımlar Öğrenme Alanları	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI						DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI				PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI					
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütlenme	Nitelenme	Uyarılma	Kılavuzla Yapma	Beceri Hâline Getirme	Duruma Uydurma	Yaratma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme			4. kazanım	5. kazanım		6. kazanım			7. kazanım	6. kazanım				1. kazanım 2. kazanım 4. kazanım	3. kazanım	7. kazanım 6. kazanım
Görsel Sanat Kültürü	9. kazanım				7. kazanım		2. kazanım	1. kazanım	3. kazanım	5. kazanım 6. kazanım 8. kazanım				3. kazanım 4. kazanım	10. kazanım	
Müze Bilinci	1. kazanım							2. kazanım	3. kazanım					2. kazanım 4. kazanım		

Belirtke Tablosu-1

İlköğretim 1. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 21 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 6 tanesi bilişsel alana, 10 tanesi duyuşsal alana ve 11 tanesi de psikomotor alana hizmet etmektedir. Bilişsel alan kazanımlarının “bilgi”, “uygulama”, “analiz”, “sentez” ve “değerlendirme” basamaklarını içerdiği görülmüştür. Duyuşsal alan kazanımlarının “alma”, “tepkide bulunma”, “değer verme”, “örgütlenme” ve “nitelenme” basamaklarının tümünü içerdiği saptanmıştır. Psikomotor alan becerilerini içeren kazanımlarının ise “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” basamaklarını içerdiği görülmüştür.

3.2. Görsel Sanatlar Dersi 2. Sınıf Kazanımlarının Aşamalı Sınıflandırılması

Kazanımlar	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI						DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI						PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI			
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütlenme	Nitelenme	Uyarılma	Kilavuzla Yapma	Beceri Hâline Getirme	Duruma Uydurma	Yaratma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	3. kazanım 5. kazanım	2. kazanım			6. kazanım 7. kazanım				7. kazanım	8. kazanım			1. kazanım 4. kazanım 6. kazanım	2. kazanım	7. kazanım 8. kazanım	
Görsel Sanat Kültürü		1. kazanım		5. kazanım	4. kazanım	7. kazanım			1. kazanım 2. kazanım 3. kazanım 7. kazanım	4. kazanım 6. kazanım				2. kazanım 3. kazanım 7. kazanım		
Müze Bilinci					2. kazanım				2. kazanım	1. kazanım 4. kazanım			1. kazanım 3. kazanım			

Belirtke Tablosu-2

İlköğretim 2. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 19 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 10 tanesi bilişsel alana, 11 tanesi duyuşsal alana ve 11 tanesi de psikomotor (devinişsel) alana hizmet etmektedir. Bilişsel alan becerilerini kapsayan kazanımların “bilgi”, “kavrama”, “analiz”, “sentez” ve “değerlendirme” basamaklarında yoğunlaştığı görülmektedir. Duyuşsal alan öğrenmelerini içeren kazanımların ise “değer verme”, “örgütlenme” ve “nitelenme” basamaklarında toplandığı saptanmıştır. Psikomotor alan kazanımlarına bakıldığında 2. sınıf öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde daha çok “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” aşamalarında kazanımlar elde etmelerinin beklendiği görülmektedir.

3.3. Görsel Sanatlar Dersi 3. Sınıf Kazanımlarının Aşamalı Sınıflandırılması

Kazanımlar Öğrenme Alanları	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI						DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI				PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI					
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütlenme	Nitelenme	Uyarılma	Kılavuzla Yapma	Beceri Hâline Getirme	Duruma Uydurma	Yaratma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme		2. kazanım 11. kazanım	3. kazanım 9. kazanım 10. kazanım	4. kazanım 7. kazanım	13. kazanım	8. kazanım					14. kazanım		5. kazanım	1. kazanım 6. kazanım	3. kazanım 8. kazanım 9. kazanım 10. kazanım	12. kazanım 13. kazanım 14. kazanım
Görsel Sanat Kültürü	3. kazanım			4. kazanım	5. kazanım			1. kazanım		2. kazanım 5. kazanım				1. kazanım	6. kazanım	
Müze Bilinci	1. kazanım	2. kazanım		3. kazanım				1. kazanım		3. kazanım						3. kazanım 4. kazanım

Belirtke Tablosu-3

İlköğretim 3. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 24 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 15 tanesi bilişsel alana, 6 tanesi duyuşsal alana ve 14 tanesi de psikomotor (devinişsel) alana hizmet etmektedir. Ders kazanımlarının bilişsel alan becerilerine dönük olanları “bilgi”, “kavrama”, “uygulama”, “analiz”, “sentez” ve “değerlendirme” basamaklarının tümü dikkate alınarak yazılmıştır. Bunun yanında duyuşsal alan kazanımlarının aşamalarına bakıldığında bu alanda kazanımların “değer verme”, “örgütlenme” ve “nitelenme” basamaklarında bulunduğu dikkati çekmektedir. Psikomotor alan kazanımları incelendiğinde “kılavuzla yapma”, “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” basamaklarında kazanım bulunduğu göze çarpmaktadır.

3.4. Görsel Sanatlar 4. Sınıf Kazanımlarının Aşamalı Sınıflandırılması

Kazanımlar	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI						DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI				PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI					
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütleme	Nitelenme	Uyarılma	Kilavuzla Yapma	Beceri Hâline Getirme	Duruma Uydurma	Yaratma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme		2. kazanım 6. kazanım 8. kazanım 11. kazanım 12. kazanım	3. kazanım	5. kazanım		4. kazanım 7. kazanım		2. kazanım 9. kazanım		4. kazanım 14. kazanım			1. kazanım 10. kazanım		14. kazanım	
Görsel Sanat Kültürü	7. kazanım	2. kazanım		1. kazanım 4. kazanım				5. kazanım 3. kazanım					4. kazanım		6. kazanım	
Müze Bilinci	1. kazanım 4. kazanım	2. kazanım				5. kazanım							3. kazanım			5. kazanım

Belirtke Tablosu-4

İlköğretim 4. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 26 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 17 tanesi bilişsel alana, 7 tanesi duyuşsal alana ve 7 tanesi de psikomotor (devinişsel) alana hizmet etmektedir. 4. sınıf kazanımları aşamalı olarak incelendiğinde bilişsel alan kazanımlarının alanının tüm basamaklarında yer aldığı, yoğunluğun “kavrama” düzeyinde göze çarptığı saptanmıştır. Duyuşsal alan aşamalarına uygun yazılmış kazanımların ise “tepkide bulunma”, “değer verme”, “örgütleme” ve “nitelenme” basamaklarında olduğu görülmüştür. Psikomotor alan becerilerinin kazandırılmasına yönelik olarak hazırlanmış kazanımların “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” basamaklarında bulunduğu dikkati çekmektedir.

3.5. Görsel Sanatlar Dersi 5. Sınıf Kazanımlarının Aşamalı Sınıflandırılması

Kazanımlar Öğrenme Alanları	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI					DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI					PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI				
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütlenme	Nitelenme	Uyarılma	Kılavuzla Yapma	Beceri Hâline Getirme	Duruma Uydurma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme		2. kazanım		4. kazanım 5. kazanım	9. kazanım			3. kazanım 6. kazanım	9. kazanım	10. kazanım			1. kazanım 5. kazanım	3. kazanım 7. kazanım 8. kazanım	2. kazanım 9. kazanım 10. kazanım
Görsel Sanat Kültürü	4. kazanım			1. kazanım 3. kazanım	2. kazanım 5. kazanım 7. kazanım			3. kazanım		5. kazanım 7. kazanım				6. kazanım	
Müze Bilinci	3. kazanım				2. kazanım		1. kazanım		2. kazanım	5. kazanım				4. kazanım	5. kazanım

Belirtke Tablosu-5

İlköğretim 5. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 22 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 11 tanesi bilişsel alana, 9 tanesi duyuşsal alana ve 11 tanesi de psikomotor (devinişsel) alana hizmet etmektedir. Kazanımların alan basamaklarına göre değerlendirmesi yapılacak olursa; bilişsel alan için hazırlanmış olan kazanımların “bilgi”, “kavrama”, “uygulama”, “analiz”, “sentez” ve “değerlendirme” basamaklarında yer aldığı görülmektedir. Duyuşsal alana yönelik ise “tepkide bulunma”, “değer verme”, “örgütlenme” ve “nitelenme” basamaklarında ifadelerin yer aldığı saptanmıştır. Psikomotor alan öğrenmeleri için yazılmış olan kazanımların “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” basamaklarında yer aldığı bulgulanmıştır.

3.6. Görsel Sanatlar Dersi 6. Sınıf Kazanımlarının Aşamalı Sınıflandırılması

Kazanımlar	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI						DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI				PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI				
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütlenme	Nitelenme	Uyarılma	Kilavuzla Yapma	Beceri Haline Getirme	Duruma Uydurma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme			3. kazanım		6. kazanım 7. kazanım	2. kazanım 4. kazanım		8. kazanım	5. kazanım	9. kazanım			1. kazanım 6. kazanım	3. kazanım 7. kazanım 8. kazanım	9. kazanım
Görsel Sanat Kültürü	1. kazanım 2. kazanım 5. kazanım				7. kazanım	3. kazanım 8. kazanım			3. kazanım 5. kazanım 8. kazanım	7. kazanım			4. kazanım	6. kazanım	
Müze Bilinci				1. kazanım	3. kazanım	5. kazanım				2. kazanım 5. kazanım 6. kazanım				4. kazanım 5. kazanım	6. kazanım

Belirtke Tablosu-6

İlköğretim 6. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 23 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 14 tanesi bilişsel alana, 10 tanesi duyuşsal alana ve 11 tanesi de psikomotor (devinişsel) alana hizmet etmektedir. Bu kazanımların bilişsel alana yönelik hazırlanmış olanların aşamalarına bakıldığında; “kavrama”, “uygulama”, “analiz”, “sentez” ve “değerlendirme” basamaklarında bulundukları görülmüştür. 6. sınıf kazanımlarından duyuşsal öğrenmeyi desteklemeyi hedefleyen kazanımların “değer verme”, “örgütlenme” ve “nitelenme” basamaklarında yer aldığı saptanmıştır. Psikomotor becerilerin verildiği kazanımların ise “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” basamaklarında yer aldığı görülmektedir.

3.7. Görsel Sanatlar Dersi 7. Sınıf Kazanımlarının Sınıflandırılması

Kazanımlar	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI						DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI				PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI					
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütlenme	Nitelendirme	Uyarılma	Kılavuzla Yapma	Beceri Hâline Getirme	Duruma Uydurma	Yaratma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme		2. kazanım 5. kazanım	3. kazanım	4. kazanım	6. kazanım 7. kazanım 8. kazanım						9. kazanım			1. kazanım	3. kazanım 6. kazanım	8. kazanım 9. kazanım
Görsel Sanat Kültürü		1. kazanım 5. kazanım		3. kazanım 4. kazanım	7. kazanım	6. kazanım		2. kazanım	5. kazanım 6. kazanım 8. kazanım	7. kazanım 9. kazanım				8. kazanım 10. kazanım		
Müze Bilinci		4. kazanım 5. kazanım		6. kazanım		9. kazanım			1. kazanım 2. kazanım	3. kazanım	8. kazanım 9. kazanım 10. kazanım 11. kazanım				9. kazanım	10. kazanım

Belirtke Tablosu-7

İlköğretim 7. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 30 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 17 tanesi bilişsel alana, 14 tanesi duyuşsal alana ve 9 tanesi de psikomotor (devinişsel) alana hizmet etmektedir. Kazanımların bilişsel alana hizmet edenleri gruplandırıldığında “kavrama”, “uygulama”, “analiz”, “sentez” ve “değerlendirme” basamaklarında oldukları görülmektedir. Duyuşsal alan kazanımlarının aşamaları incelendiğinde ise “tepkide bulunma”, “değer verme”, “örgütlenme” ve yoğun olarak “nitelenme” basamağında olduğu saptanmıştır. Psikomotor alan yeterliliklerini öğrenciye kazandırmayı hedefleyen ifadelerin ise “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” basamaklarında toplandığı dikkati çekmektedir.

3.8. Görsel Sanatlar 8. Sınıf Kazanımlarının Aşamalı Sınıflandırılması

Kazanımlar	BİLİŞSEL ALAN KAZANIMLARI					DUYUŞSAL ALAN KAZANIMLARI				PSİKOMOTOR ALAN KAZANIMLARI						
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örgütlenme	Niteleme	Uyanılma	Kılavuzla Yapma	Beceri Hâline Getirme	Duruma Uydurma	Yaratma
Görsel Sanatlarda Biçimlendirme		6. kazanım			5.kazanım	4.kazanım				1. kazanım	5. kazanım 7. kazanım				1. kazanım 2. kazanım 4. kazanım	3. kazanım 5. kazanım 7. kazanım
Görsel Sanat Kültürü	2. kazanım 3. kazanım 9. kazanım 10. kazanım			6. kazanım 7. kazanım	8.kazanım 11.kazanım	1. kazanım 12. kazanım			5. kazanım	4. kazanım	1. kazanım 11. kazanım 12. kazanım				8. kazanım	11. kazanım
Müze Bilinci	1. kazanım 2. kazanım								5. kazanım 8. kazanım	7. kazanım				3. kazanım	4. kazanım 5. kazanım 6. kazanım	7. kazanım

Belirtke Tablosu-8

İlköğretim 8. sınıf görsel sanatlar dersinde toplam 27 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan 15 tanesi bilişsel alana, 11 tanesi duyuşsal alana ve 13 tanesi de psikomotor (devinişsel) alana hizmet etmektedir. Kazanımların bilişsel alan basamaklarında olanları incelendiğinde “bilgi”, “kavrama”, “analiz”, “sentez” ve “değerlendirme” düzeyinde ifadelerle karşılaşılmıştır. Duyuşsal alan yeterliliklerini kazandırma-yı hedefleyen kazanımların ise “değer verme”, “örgütlenme” ve yoğun olarak da “niteleme” basamaklarında yer aldığı görülmüştür. Psikomotor alan becerilerine yönelik hazırlanmış kazanımların “beceri hâline getirme”, “duruma uydurma” ve “yaratma” basamaklarında bulunduğu saptanmıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

4.1. İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda, 1. sınıftan 8. sınıfa kadar tüm kademelerde, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor (devinişsel) alan becerilerinin kazandırılmasına yönelik kazanımların bulunduğu tespit edilmiştir.

4.2. Tüm kademelerde kazanımların çoğunlukla birden fazla beceriyi içerdiği görülmüştür. Bunun anlamı, yazılan kazanımlar aynı anda bilişsel, psikomotor (devinişsel) ve duyuşsal özellikleri uyarıcı nitelikte olabilmektedir.

4.3. 1. sınıftaki kazanımların bilişsel alana yönelik olarak yazılanlarından "kavrama" düzeyine yer verilmediği, benzer biçimde psikomotor alan becerilerinin ilk iki basamağı olan "uyarılma" ve "kılavuzla yapma" basamaklarında kazanım ifadesine yer verilmediği bulgulanmıştır.

4.4. 2. sınıf kazanımlarının alanlara göre aşamaları incelendiğinde bilişsel alanda "uygulama" basamağına, duyuşsal alanda "alma" ve "tepkide bulunma" basamağına, psikomotor alanda da "uyarılma" ve "kılavuzla yapma" basamaklarına yer verilmediği saptanmıştır.

4.5. 3. sınıf kazanımları incelendiğinde duyuşsal alan becerilerine yönelik olarak hazırlanmış ifadelerden "alma" ve "tepkide bulunma" basamaklarına, psikomotor alan öğrenmelerinden "uyarılma" basamağına yer verilmediği görülmüştür.

4.6. 4. sınıf kazanımlarında ise durum şu şekilde özetlenebilir: Bilişsel alan becerilerinden sentez basamağına, duyuşsal alan becerilerinden alma basamağına ve psikomotor alan becerilerinden uyarılma ve kılavuzla yapma basamaklarına yer verilmediği görülmüştür.

4.7. 5. sınıf kazanımların alanlara göre dağılımı ve bu dağılımdaki aşamaları incelendiğinde, bilişsel alan hedeflerini içeren kazanımlardan "uygulama", duyuşsal alan kazanımlarından "alma" ve psikomotor alan kazanım ifadelerinden "uyarılma" ve "kılavuzla yapma" basamaklarını içermediği saptanmıştır.

4.8. 6. sınıf kazanımları değerlendirildiğinde; bilişsel alan yeterliliklerini kapsayan kazanımlardan "bilgi", duyuşsal alan yeterliliklerini kazandırmayı hedefleyen kazanımlardan "alma" ve "tepkide bulunma" aşamaları ve psikomotor alan kazanımlarından "uyarılma" ve "kılavuzla yapma" basamaklarının yer almadığı bulgulanmıştır.

4.9. 7. sınıf kazanımları değerlendirildiğinde; bilişsel alan yeterliliklerini kapsayan kazanımlardan "bilgi", duyuşsal alan yeterliliklerini kazandırmayı hedefleyen kazanımlardan "alma" aşaması ve psikomotor alan kazanımlarından "uyarılma" ve "kılavuzla yapma" basamaklarının yer almadığı saptanmıştır.

4.10. 8. Sınıf kazanımlarında ise durum şu şekildedir: Bilişsel alan kazanımlarında "uygulama" aşamasının, duyuşsal alan kazanımlarından "alma" ve "tepkide bulunma" basamağına ve son olarak psikomotor alan için hazırlanmış olan kazanımlardan "uyarılma" ve "kılavuzla yapma" aşamasında kazanım bulunmadığı görülmüştür.

◆ Eylem Tataroğlu

4.11. Tüm sınıf seviyelerinde psikomotor alanda “uyarılma” ve “kılavuzla yapma” basamaklarının yer almadığı saptanmıştır. Görsel sanatlar dersinin içeriği ve hedefi gereği öğretmen sadece uygulamalarda yönlendirici, öğrencilerin el becerilerini ve özgüvenlerini geliştirmeyi amaçlayan tutum içinde olmaları zorunluluğu bu sonucu doğurmuştur. Ancak bu, yeni bir teknik öğretilirken bu basamakların ve becerilerin kullanılmayacağı anlamına gelmez. Öğretmen elbette gösterip-yaptırma tekniğini kullanacaktır. Tam aksine bunların birer kazanım olarak yer alması, becerilerin öğretmen rehberliğini gerektirmesi sebebi ile gereksiz görüldüğu sonucunu doğurmaktadır. Özetle görsel sanatlar dersi öğrenciyeye bir şeyi “doğru olarak yapmayı öğretmeyi” ve “kendi yöntemleri ile özgün çözümler üretmelerini sağlamayı” hedeflemektedir.

4.12. Yukarıda saptanan ve eksikliği göze çarpan tüm basamakların programın revizyonunda tekrar gözden geçirilmesinde yarar görülmektedir.

Kaynakça

- ÇEPNİ, Salih (2007). **Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş**, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- DEMİREL, Özcan (2007). **Eğitimde Program Geliştirme**, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- ERTÜRK, Ertürk (1993). **Eğitimde Program Geliştirme**, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- PEŞKERSOY, Eylem; YILDIRIM, Osman (2008). **Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretmen Kılavuz Kitabı**, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Kelebek Matbaacılık, İstanbul.
- VARIŞ, Fatma (1976). **Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”**, Kalite Matbaası, Ankara.
- YILDIRIM, Cemal (1987). **Eğitim Bilimleri-Eğitim Felsefesi**, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Ders Kitapları Yayın Nu: 203/EF, Eskişehir.

EKLER

EK-1: Görsel Sanatlar (1-8. Sınıflar) Ders Kazanımları

EK-1

GÖRSEL SANATLAR 1. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı gibi türlerinden yararlanarak görsel sanat çalışmaları yapar.

2. Görsel çalışmalarında çizgiyi kullanır.

3. Dokulu çalışmalar yaparak değişik konuların farkına varır.

4. Görsel çalışmalarında "uzun-kısa", "büyük-küçük", "kalın-ince" unsurları kullanır.

5. Değişik malzemeler arasında görsel ilişki kurar.

6. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.

7. Çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. Doğada gezi yoluyla edindiği izlenimlerini paylaşır.

2. Çevresini çirkinleştiren olumsuzlukları fark eder.

3. Doğayı sevmeyi ve ona saygı duymayı görsel olarak ifade eder.

4. Doğadan çeşitli nesnelere seçerek görsel tasarımlar yapar.

5. Kendi yaşam alanını düzenlerken doğal çevreyi korumanın gerekliliğini kabul eder.

6. Evini, odasını, okulunu, sınıfını düzenli ve temiz tutmanın önemini kabul eder.

7. Gösterilen eserde neler gördüğünü söyler.

8. Gösterilen eser ile ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.

9. Gösterilen eseri yapan sanatçının adını bilgi dağarcığına katar.

10. Gösterilen eserlerin konusu, renkler, figürler, nesnelere vb. unsurlardan yola çıkarak kendine özgü görsel sanat çalışmaları yapar.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. hakkında fikir sahibi olur.

2. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. ile ilgili edindikleri kartlar, posterler gibi görsel belgelerle müze köşesi yapmaktan haz duyar.

3. Müze, sanat galerisi, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. ile ilgili izlenimlerini paylaşır.

4. Müzeler, sanat galerileri, anıtlar, ören yerleri ve çevresinden edindiği izlenimlerle görsel tasarımlar yapar.

GÖRSEL SANATLAR 2. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.

2. Çevresinden doku örnekleri göstererek çeşitli yüzeylerde değişik malzemelerle farklı doku çalışmaları yapar.

3. Basit geometrik şekilleri tanıır.

4. Basit geometrik şekilleri görsel çalışmalarında kullanır.

5. Ana ve ara renkleri tanıır.

6. Yığıma, dizme ve yerleştirme işlemlerini yapar.

7. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleri ile ifade eder.

8. Çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. Yaşadığı çevrenin düzenlenmesine ilişkin olumlu ve olumsuz örnekler verir.

2. Beğendiği sanat eserleri veya kendi çalışmalarını bulduğu ortamları güzelleştirir.

◆ Eylem Tataroğlu

3. evresindeki kirliliği ve düzensizliği onaylamadığını görsel sanatlar yoluyla ifade eder.

4. Güzel bir çevrede yaşamanın önemini kavrar.

5. Eserde gördüğü unsurları görsel açıdan değerlendirir.

6. Gösterilen eserde beğerendiği ve beğermediği unsurları nedenleri ile ifade eder.

7. Gösterilen eserden yola çıkarak duygularını, düşüncelerini, hayallerini ve izlenimlerini ifade eden görsel tasarımlar yapar.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Müze, sanat galerisi, ren yeri, tarihİ yapı, anıt vb. yerlerin kurallarına uygun davranır.

2. Müzedeki ve sanat galerilerindeki eserlerin, ren yerlerinin, tarihİ yapıların, anıtların vb. nemini kavrar.

3. Müze, sanat galerisi, ren yeri, tarihİ eser, anıt vb. ile ilgili görsel tasarım yapar.

4. Ülkemizin müze, sanat galerisi, ren yeri, tarihİ eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

GÖRSEL SANATLAR 3. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.

2. Oyunlarında kullandıkları çizgi çeşitlerinden örnekler verir.

3. Oyunlarla izgisel çalışmalar yapmaktan haz alır.

4. Kendi yaptığı çalışmalarda, sanatçıların eserlerinde ve günlük yaşamında karşılaştığı çizgi çeşitlerini tanır.

5. Bir yüzeyde oyunlarla lekeler oluşturur.

6. Geometrik şekillerle görsel tasarımlar yapar.

7. Nesnelerin görünümlerini lekesel olarak algılar.

8. alışmalarında izgi, renk, biçim ve leke ilişkilerini kullanır.

9. Ana ve ara renkleri görsel çalışmalarında kullanır.

10. Renkleri karşıştırarak renk zenginliğini keşfeder.

11. evresindeki iekler, evler, bitkiler, kuşlar vb. varlıkları belirleyerek bu varlıkların birer biçimleri olduğunu fark eder.

12. Çevresinden belirlediği biçimlerden hareketle özgün çalışmalar yapar.

13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli sanat teknikleriyle ifade eder.

14. Yaptığı alışmaları sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. Güzel bulduğu varlıklarla ilgili görsel tasarımlar yapar.

2. Beğerilerdeki farklılığa saygı duyar.

3. Görsel çalışmalarında yararlandığı eseri yapan sanatçı hakkında bilgi edinir.

4. Gösterilen eserdeki renklerin, biçimlerin, figürlerin ve objelerin nasıl kullanıldığını açıklar.

5. Gösterilen eserle ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eder.

6. Yapacağı görsel sanat çalışmalarında gösterilen eserlerden yararlanır.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Müzedeki eserlerin korunmasının önemini kavrar.

2. Müze, sanat galerisi, ren yeri, anıt vb. yerler ile tarihİ eserlerle ilgili araştırma yapabilmenin yollarını keşfeder.

3. Müzedeki eserlerle ilgili duygu ve düşüncelerini görsel çalışmalarla ifade eder.

4. Ülkemizin müze, sanat galerisi, ren yeri, tarihİ eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

GÖRSEL SANATLAR 4. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Renklerin ışığa göre değiştiğini fark eder.
3. Bir rengin değerlerini kullanarak resim yapar.
4. Renklerin duygu ve düşüncelerle ilişkisini tartışır.
5. Doğal ve yapay (üretilmiş) nesnelere ayırt eder.
6. Çevresindeki benzer biçimlere örnekler verir.
7. Çevresindeki biçim zıtlıklarının neler olabileceğini tartışır.
8. Çevresindeki örneklerden yola çıkarak merkezi ve simetrik dengeyi fark eder.
9. İki ve üç boyutlu çalışmalarında çizgileri kullanmaktan haz alır.
10. Üç boyutlu basit geometrik biçimlerle inşa yapar.
11. Nesnelerin farklı bakış açılarıyla görülebileceğini fark eder.
12. Görsel çalışmalarında doğal ve yapay nesnelere yararılabileceğinin farkına varır.
13. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
14. Çalışmalarını sergilemekten ve arkadaşlarının yaptığı çalışmalarını izlemekten zevk alır.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. İki ve üç boyutlu görsel sanat eserlerini ayırt eder.
2. Üç boyutlu eserlere farklı yönlerden bakıldığında, değişik görünüşleri olduğunu fark eder.
3. Yaşamdaki her varlığın kendine özgü bir güzelliği olduğunu kabul eder.
4. Bulunduğu yöreye ait bir el sanatı ürününü ifade, biçim, renk, özgünlük bakımından inceler.
5. Yöresel el sanatları ürünlerinin hangi açıdan önemli olduğunu tespit eder.
6. Bulunduğu yöreye ait bir el sanatı ürününden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
7. Resim ile fotoğraf arasındaki farkı bilir.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Yakın veya uzak çevresinde bulunan ören yeri, tarihî eser, anıt gibi yerlerin özelliği hakkında ön bilgi edinir.
2. Müzelerin içerdiği eserlere göre Resim Müzesi, Arkeoloji Müzesi, Etnografya Müzesi ve Bilim Müzesi gibi sınıflandırıldığını fark eder.
3. Ören yeri, tarihî eser, anıtlar ve müzelerden yola çıkarak iki veya üç boyutlu görsel tasarımlar yapar.
4. Orijinal eser ile röprodüksiyon arasındaki farkı bilir.
5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

GÖRSEL SANATLAR 5. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Nokta etkisi yaratan varlıklara çevresinden örnekler göstererek nokta, benek ve lekelere renkli özgün kompozisyonlar yapar.
3. Nokta ve çizgi etkisi veren üç boyutlu malzemelerle özgün çalışmalar yapmaktan zevk alır.
4. Soğuk ve sıcak renkleri ayırt eder.
5. Zıt renkleri kullanarak görsel çalışmalar yapar.
6. Çevresindeki renk uyumsuzluklarının farkına varır.

◆ Eylem Tataroğlu

7. Merkezî, simetrik ve asimetrik dengeyi çalışmalarında kullanır.
8. Görsel doku oluşumunda nokta, çizgi, renk, biçim ve leke tekrarlarının etkisini fark ederek çalışmalarında kullanır.
9. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
10. Çalışmalarını sergilemekten ve arkadaşlarının yaptığı çalışmaları izlemekten zevk alır.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. Bir eserin, görsel sanatların hangi dalına ait olduğunu ayırt eder.
2. Aynı konunun değişik teknik, malzeme ve anlatım biçimleriyle ifade edilebileceğini bilir.
3. Beğenilerin zaman, eğitim, kültür vb. etkenlere göre değişebileceğini fark eder.
4. Uzak ve yakın çevresindeki doğal ve tarihî güzellikleri tanır.
5. Uzak ve yakın çevresindeki doğal güzelliklerin, kültürel yapıların özelliklerinin bozulmaması gerektiğini nedenleri ile açıklar.
6. Uzak ve yakın çevresinin doğal ve tarihî güzelliklerini görsel çalışmalarında kaynak olarak kullanır.
7. Sanatçı-zanaatçı ayrımını yapar.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. ziyaretleri yapmaya istek duyar.
2. Müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. yerlerde edindiği bilgileri ve gördüğü eserlerin tarihle ilişkisini arkadaşları ile tartışır.
3. "Restorasyon" ve "konservasyon" kavramlarını tanır.
4. Gördüğü tarihî eserlerden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
5. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

GÖRSEL SANATLAR 6. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Nokta ve çizgi etkisini üç boyutlu çalışmalarında kullanır.
2. Sanatçıların, mekânı belirtmek için ışık ve gölgeyi nasıl kullandığını tartışır.
3. Kompozisyonlarında üç boyutluluk etkisi yaratmada ışık ve gölgeyi kullanır.
4. Sanat eserlerindeki denge unsurunu tartışır.
5. Duygu ve ruh hâllerini yansıtmada renklerin etkili olduğunu fark eder.
6. İki ve üç boyutlu çalışmalarında benzerlik, zıtlık ve tekrarları kullanır.
7. Her rengin bir leke değeri olduğunu fark ederek renklerin açık-orta-koyu değerleri ile kompozisyonlar yapar.
8. Çalışmalarında diğer alanların müzik, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi ürünlerinden esinlenir.
9. Çalışmalarını sergilemekten ve başkalarının sergilediği çalışmaları izlemekten mutluluk duyar.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. "Sanat eseri" ve "endüstri ürünü" arasındaki farkı söyler.
2. Ulusal kültür mirasımızdan örnekler verir.
3. Ulusların tanınmasında güzel sanatların önemini tartışır.
4. Ulusal kültürü yansıtan ve tanıtan görsel çalışmalar yapar.
5. Gösterilen sanat eserinde anlatılan ve anlatılması mümkün olan fikirler ve duyguları tahmin eder.
6. Gösterilen sanat eserlerinden edindiği izlenimlerden yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
7. Sanattaki niteliği insan eli ve duyarlılığının belirlediğini fark eder.
8. Doğadaki güzellik ile sanattaki güzelliği karşılaştırır.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Müzedeki eserlerle, bu eserlerin ait oldukları dönemlerdeki sanat anlayışı arasında ilişki kurar.
2. Değişik kültürlere saygı duyar.
3. Eserler aracılığıyla Anadolu uygarlıklarını tanır.
4. Görsel tasarımlarında Anadolu uygarlıklarına ait eserlerden yararlanır.
5. Müzedeki eserlerden yola çıkarak çeşitli görsel tasarımlar yapmanın kendi kültür birimine katkısını tartışır.
6. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.

GÖRSEL SANATLAR 7. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Çeşitli sanat alanlarının şarkı, türkü, şiir, öykü, masal, anı, efsane gibi türlerinden yararlanarak görsel çalışmalar yapar.
2. Nesne ve figürlerin geometrik biçimleri olduğunu algılar.
3. Nesne ve figürleri yalın bir anlayışla geometrik biçimlere dönüştürür.
4. Çalışmalarında ve izlediği sanat eserlerinde görsel biçimlendirme öğelerini ayırt eder.
5. Sanatsal düzenleme ilkelerine doğadan ve çevresinden örnekler gösterir.
6. Kompozisyonlarında renk armonilerinden yararlanır.
7. Pozitif ve negatif biçimlerin ilişkisini kurar.
8. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
9. Yaptığı çalışmaları sergilemekten ve çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. Doğanın, sanat eserinin oluşumundaki rolünü örnekler vererek açıklar.
2. Duyguların sanatsal yaratıcılığa katkısını fark eder.
3. Sanat eserlerindeki soyut ve somut ifade biçimlerini ayırt eder.
4. Grafik tasarım ürünlerinde sembol, işaret, renk ve lekelerin işlevlerini ayırt eder.
5. Piktogramların evrensel görsel semboller olarak günlük yaşamdaki önemini kavrar.
6. Gösterilen eserin konusunu göz önünde bulundurarak sanatçının çevresinden nasıl etkilendiğini tartışır.
7. Sanat eserinin toplumla sanatçısı arasında bir iletişim aracı olduğunu fark eder.
8. İlgi duyduğu sanat eserleri ve sanatçılar hakkında araştırma yapar.
9. Güzellik kavramının ölçütlerinin kültürlere göre farklılaşabileceğini değer sistemine katar.
10. Yaşadığı çevrenin yöresel özelliklerinden esinlenerek görsel tasarımlar yapar.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Müzelerin, ulusal ve evrensel kültür ürünlerinin geçmişten geleceğe taşındığı mekânlar olduğunu kavrar.
2. Ulusal kültürümüze sahip çıkmanın önemini kabul eder.
3. Tarihî eserlerin ve kültürün taşıyıcısı niteliğindeki sanat eserlerinin kayıt altına alınmasının gerekliliğini ve önemini fark eder.
4. Sanat eserinin özelliklerini kavrar.
5. Tarihî eserlerin özelliklerini açıklar.
6. Tarihî eser ile sanat eserinin özellikleri arasındaki farkı belirler.
7. İlgi duyduğu sanat eserleri hakkında araştırma yapar.
8. Tarihî eserlerimize sahip çıkılmasının herkes için bir ulusal görev olduğunu benimser.
9. Kültürel miras olan eserlerin, kaçakçılığının sonuçlarını tartışır.
10. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.
11. Tarihî eserlerin müzelere teslim edilmesi gerektiğinin bilincine ulaşır.

GÖRSEL SANATLAR 8. SINIF KAZANIMLARI

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

1. Şiir, öykü, masal, efsane, mitoloji, karikatür gibi çeşitli alanların ürünleri ile ilişki kurarak görsel biçimlendirme çalışmaları yapar.
2. Görsel çalışmalarında ton derecelendirmeleri ile derinlik etkisi oluşturur.
3. Sanatsal düzenleme ilkelerinden yararlanarak özgün kompozisyonlar oluşturur.
4. Coğrafi ve kültürel etkenlerin renk seçimindeki belirleyici rolünü tartışır.
5. Duygu, düşünce ve izlenimlerini çeşitli görsel sanat teknikleriyle ifade eder.
6. Çizgilerin kişiye özgü olduğunu kavrar.
7. Yaptığı çalışmaları sergilemekten ve çevresindekilerle paylaşmaktan haz alır.

ÖĞRENME ALANI: GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ

1. Sanatın kendine özgü evrensel bir dili olduğunu kabul eder.
2. Farklı sanat akımları hakkında bilgi edinir.
3. Farklı ifade biçimlerinin sanatın dallarını oluşturduğunu fark eder.
4. Duygu ve düşüncelerini görsel sanatların farklı dalları ile ifade edebileceğini bilir.
5. Karşılaştığı evrensel ve ulusal sanat eserlerinin sanatçılarının yaşam öykülerini öğrenmeye istek duyar.
6. Gösterilen sanat eserindeki görsel biçimlendirme öğelerinin sanatsal düzenleme ilkelerine göre nasıl düzenlendiğini açıklar.
7. Sanat eserlerindeki konu çeşitliliğini sorgular.
8. Görsel sanat eserinin oluşmasında, dönemin düşünce ve inanç sistemlerinin, coğrafi özelliklerinin ve çeşitli olayların etkisini tartışır.
9. Sanatın kültürü aktarma yollarından biri olduğuna ilişkin örnekler verir.
10. Teknolojik gelişmelerin görsel sanatlara etkisini açıklar.
11. Duygularını, düşüncelerini ve izlenimlerini yansıtan görsel tasarımlar yapar.
12. Gördüğü sanat eseri hakkında estetik bir yargıya varır.

ÖĞRENME ALANI: MÜZE BİLİNCİ

1. Türk müzeciliğinin kurulmasında öncülük eden kişileri araştırarak bilgi edinir.
2. Seçtiği herhangi bir eserin müzeye ulaşma sürecini araştırır.
3. İnternet üzerinden bir müze ziyareti yapar.
4. İnternet üzerinden araştırdığı müzeye yönelik tanıtıcı görsel çalışmalar yapar.
5. Kültürel mirasa sahip çıkmanın önemini pekiştirmede bilişim teknolojilerinden yararlanır.
6. Müzedeki eserler, tarihî yapılar, anıtlar vb.den yola çıkarak görsel tasarımlar yapar.
7. Ülkemizin müze, ören yeri, tarihî eser, anıt vb. zenginliklere sahip olmasından gurur duyar.
8. Tarih, kültür ve görsel sanatlar arasındaki ilişkinin farkına varır.

CLASSIFICATION OF VISUAL ARTS LESSON RETRIEVALS ACCORDING TO GRADES OF COGNITIVE-AFFECTIVE-PSYCHOMOTOR AREA SKILLS

Eylem TATAROĞLU*

Abstract

Elementary School Visual Arts Lesson (1-8 Classes) Instruction Schedule is the program of a compulsory course that takes place in elementary curriculum for 7-15 age group and adolescents who are having training in that level in order to have education in the area of art and to improve their artistic sensitivity and creativeness.

Because the field of visual arts is a comprehensive arts field that involves lots of disciplines and that is wide spreaded, instruction program of the lesson should also be inclusive. Schedule of the lesson is configured by taking constitutive approach as a base. According to this three basic instruction field has been determined that will cover a wide area. If we take into consideration that in all elementary schools this instruction schedule has been applied since 2007-2008 in a period of three years, necessity for the evaluation of the program shall be clearer.

Purpose of this study is to evaluate and discuss 1st-8th class information retrievals in tables of specifications of newly constituted instruction program according to levels of cognitive, affective and psychomotor skills.

Key Words: Visual Arts, cognitive, affective, psychomotor, table of specification

---

* Dr.; Başkent University, Faculty of Fine Arts, Design and Architecture, Department of Visual Arts and Design, Instructor.